

RAQAMLI INFRATUZILMA LOYIHALARINING IJTIMOY SOHALARGA TA'SIRI

Hamidov Akmaljon Akramjon o'g'li

Osiyo xalqaro universiteti magistranti.

A.Xamidov@ipakyulibank.uz

tel.: +998975890706.

Annotatsiya: *Mazkur maqolada raqamli infratuzilma loyihalarining ijtimoiy sohalarga ta'siri tahlil qilinadi. Xususan, ta'lim, sog'liqni saqlash, bandlik, davlat xizmatlari va kommunikatsiya tizimlarida raqamlashtirish jarayonining ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar asosida yaratilayotgan infratuzilma loyihalarining aholining turmush sifati, xizmatlardan foydalanish qulayligi hamda iqtisodiy samaradorlikka ta'siri ko'rib chiqiladi. Maqolada raqamli infratuzilmani rivojlantirish orqali ijtimoiy sohalarda innovatsion o'zgarishlarga erishish imkoniyatlari ham tahlil etilgan.*

Kalit so'zlar: *raqamli infratuzilma, raqamlashtirish, ijtimoiy soha, innovatsion texnologiyalar, elektron hukumat, ta'lim tizimi, sog'liqni saqlash, iqtisodiy samaradorlik, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli iqtisodiyot.*

Annotation: *This article analyzes the impact of digital infrastructure projects on social sectors. In particular, the importance of the digitization process in education, healthcare, employment, public services and communication systems is highlighted. It also examines the impact of infrastructure projects created on the basis of digital technologies on the quality of life of the population, ease of use of services and economic efficiency. The article also analyzes the possibilities of achieving innovative changes in social sectors through the development of digital infrastructure.*

Keywords: *digital infrastructure, digitization, social sphere, innovative technologies, e-government, education system, healthcare, economic efficiency, information and communication technologies, digital economy.*

Аннотация: *В данной статье анализируется влияние проектов цифровой инфраструктуры на социальные сектора. В частности, подчеркивается важность процесса цифровизации в образовании, здравоохранении, занятости, государственных услугах и системах связи. Также рассматривается влияние инфраструктурных проектов, созданных на основе цифровых технологий, на качество жизни населения, удобство использования услуг и экономическую эффективность. В статье также анализируются возможности достижения инновационных изменений в социальных секторах посредством развития цифровой инфраструктуры.*

Ключевые слова: *цифровая инфраструктура, цифровизация, социальный сектор, инновационные технологии, электронное правительство, система образования, здравоохранение, экономическая эффективность, информационно-коммуникационные технологии, цифровая экономика.*

Zamonaviy iqtisodiyotda raqamli texnologiyalar va axborot-kommunikatsiya tizimlari jamiyat taraqqiyotining muhim omiliga aylanib bormoqda. Jahon miqyosida internet tarmoqlari, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar va elektron platformalar asosida shakllanayotgan raqamli iqtisodiyot davlatlarning iqtisodiy hamda ijtimoiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy sohalarda raqamli infratuzilma loyihalarini joriy etish aholiga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish, boshqaruv samaradorligini kuchaytirish hamda inson kapitalini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekistonda ham "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida ijtimoiy sohalarni raqamlashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlat xizmatlarini elektron shaklga o'tkazish, masofaviy ta'lim tizimini rivojlantirish, telemeditsina xizmatlarini kengaytirish va raqamli bandlik platformalarini joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi raqamli infratuzilma loyihalarining asosiy ijtimoiy sohalarga ta'sirini tahlil qilish, ularning iqtisodiy samaradorligini baholash hamda mavjud muammolarni aniqlashdan iborat.

Raqamli infratuzilma – bu axborotlarni yaratish, uzatish, saqlash va qayta ishlash imkonini beruvchi texnologik tizimlar majmuasidir. Unga internet tarmoqlari, serverlar, ma'lumotlar bazalari, mobil aloqa tizimlari, dasturiy platformalar va elektron xizmatlar kiradi. Zamonaviy iqtisodiyotda mazkur infratuzilma ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash hamda iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanishga xizmat qiladi.

Raqamli infratuzilmaning rivojlanishi natijasida iqtisodiyotda yangi biznes modellari shakllanmoqda. Elektron tijorat, masofaviy xizmat ko'rsatish, onlayn bank tizimlari va elektron to'lovlar iqtisodiy faollikni oshirish bilan birga aholining kundalik hayotini ham yengillashtirmoqda. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar davlat boshqaruvi tizimining shaffofligini ta'minlash va korrupsion holatlarni kamaytirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Raqamli infratuzilmaning ta'lim sohasiga ta'siri

Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi o'quv jarayonining sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishiga sabab bo'ldi. Elektron darsliklar, onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar va masofaviy ta'lim tizimlari ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirdi. Ayniqsa, pandemiya davrida raqamli infratuzilmaning mavjudligi ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlashda muhim omil bo'ldi.

Masofaviy ta'lim tizimlari orqali hududiy cheklovlar kamaydi va chekka hududlarda yashovchi aholi uchun ham sifatli ta'lim olish imkoniyati yaratildi. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar o'quv jarayonida interaktiv usullardan foydalanish imkonini berib, talabalar faolligini oshirmoqda.

Shu bilan birga, ta'lim sohasida ayrim muammolar ham mavjud. Internet tezligining pastligi, texnik vositalarning yetishmasligi hamda raqamli savodxonlik darajasining turlicha ekanligi ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli, ta'lim tizimini raqamlashtirish jarayonida infratuzilmani yanada takomillashtirish zarur.

Sog'liqni saqlash tizimida raqamlashtirishning ahamiyati

Sog'liqni saqlash tizimida raqamli infratuzilmaning rivojlanishi tibbiy xizmatlar samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Elektron tibbiy kartalar, onlayn navbat tizimlari, telemeditsina va sun'iy intellekt asosidagi diagnostika tizimlari aholiga tezkor va sifatli xizmat ko'rsatishga yordam bermoqda.

Telemeditsina xizmatlari uzoq hududlarda yashovchi bemorlarning malakali shifokorlar bilan masofadan turib maslahatlashish imkoniyatini yaratmoqda. Bu esa vaqt va transport xarajatlarini kamaytirish bilan birga tibbiy xizmatlardan foydalanish darajasini oshiradi.

Raqamli sog'liqni saqlash tizimi ma'lumotlarni tezkor almashish imkonini yaratib, kasalliklarni erta aniqlash va profilaktik choralarni samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tibbiy ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Davlat xizmatlari va bandlik sohasida raqamli texnologiyalar

Elektron hukumat tizimining rivojlanishi davlat xizmatlaridan foydalanish jarayonini sezilarli darajada soddalashtirdi. Fuqarolar ko'plab xizmatlardan onlayn foydalanish imkoniyatiga ega bo'lib, bu byurokratik to'siqlarni kamaytirdi va vaqt tejashga olib keldi.

Bandlik sohasida ham raqamli platformalar muhim rol o'ynamoqda. Onlayn mehnat bozori, masofaviy ish faoliyati va frilans tizimlarining rivojlanishi yangi ish o'rinlarini yaratishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, yoshlar va ayollar bandligini ta'minlashda raqamli iqtisodiyotning imkoniyatlari kengdir.

Biroq, raqamlashtirish jarayonida ayrim kasblarning yo'qolishi va yangi ko'nikmalarga bo'lgan ehtiyojning ortishi kuzatilmoqda. Shu sababli, mehnat bozorini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish hamda aholining raqamli ko'nikmalarini oshirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, raqamli infratuzilma loyihalari ijtimoiy sohalarining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Ta'lim, sog'liqni saqlash, davlat boshqaruvi va bandlik tizimlarida raqamli texnologiyalarni qo'llash aholining turmush sifatini yaxshilash, xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, raqamli savodxonlikning pastligi va axborot xavfsizligi bilan bog'liq muammolar mavjud. Mazkur muammolarni hal etish uchun internet qamrovini kengaytirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hamda aholi o'rtasida raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish zarur.

Kelajakda raqamli infratuzilma loyihalarini yanada rivojlantirish orqali ijtimoiy sohalarida innovatsion o'zgarishlarni jadallashtirish va barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni. – Toshkent, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2003.
3. Abduqodirov A.A. Raqamli iqtisodiyot va zamonaviy axborot texnologiyalari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021. – 256 b.
4. Castells M. The Rise of the Network Society. – Oxford: Blackwell Publishers, 2010. – 597 p.
5. OECD. Digital Economy Outlook. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 310 p.
6. Qosimova M.S. Ijtimoiy sohalarda raqamlashtirish jarayonlari va ularning samaradorligi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. – 214 b.
7. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. – New York: Crown Business, 2017. – 192 p.
8. Tapscott D. The Digital Economy. – New York: McGraw-Hill, 2015. – 368 p.